

הכנסת השבע-עשרה

הצעת חוק של חברי הכנסת
אורי אריאל
זאב אלקין
משה כחלון
יולי אדלשטיין
אריה אלדד
ניסן סלומינסקי
דוד רותם
סטס מיסז'ניקוב
יובל שטייניץ
יעקב מרגי
יואל חסון
שי חרמש
משה שרוני
אורית נוקד
יעקב כהן
יצחק לוי
ישראל כץ
לימור לבנת
יצחק גלנטי

2711/17/פ

הצעת חוק מינהל מקרקעי ישראל (תיקון – ניהול קרקעות ק"ל לטובת העם היהודי), התשס"ז–2007

הוספת סעיף 3א. 1. בחוק מינהל מקרקעי ישראל, התש"ד–1960,¹ אחרי סעיף 3 יבוא:

"ניהול 3א. (א) מינהל מקרקעי ישראל ינהל את המקרקעין של מקרקעי קק"ל בהתאם למסמכי היסוד של קק"ל ובמיוחד קק"ל בהתאם לסעיף 3(א) לתזכיר ההתאגדות של קק"ל כמשמעותו בחוק קרן קיימת לישראל, התשי"ד–1953² (בסעיף זה – תזכיר ההתאגדות של קק"ל).

(ב) מקרקעין של קק"ל לא יוחכרו, אלא למטרות המנויות בסעיף 3(א) סיפה לתזכיר ההתאגדות של קק"ל.

¹ ס"ח התשי"ד, עמ' 57.
² ס"ח התשי"ד, עמ' 34.

(ג) על אף האמור בכל דין, לא יראו בהחכרת מקרקעין של קק"ל לצורך יישוב יהודים על מקרקעין אלה הפליה פסולה.

(ד) לעניין כל דין, מסמכי ההתאגדות של קק"ל יתפרשו בהתאם לאומד דעתם של מייסדי קק"ל ומתוך השקפה לאומית-ציונית."

דברי הסבר

מקרקעי הקרן הקיימת לישראל מהווים כ- 13% משטח המדינה בגבולות מדינת ישראל. קרקעות אלה נרכשו בידי הקרן הקיימת לשם יישוב יהודים על קרקעות אלה.

הבעלות בקרקעות הקרן הקיימת הנה בידיה. אף על פי שהקרן מאוגדת בהתאם לחוק קרן קיימת לישראל, התשי"ד-1953, היא אינה חברה ממשלתית ונכסיה אינם נכסי המדינה. הקרן פועלת בהתאם לתזכיר שאושר לפי סעיף 2 לחוק קרן קיימת לישראל בידי שר המשפטים, קרקעותיה נמסרו לניהול מינהל מקרקעי ישראל בנאמנות, כאשר המדינה התחייבה, באמנה שכרתה עם הקרן הקיימת לישראל, לנהל את מקרקעי קק"ל בכפוף לתזכיר ולתקנון ההתאגדות של הקרן הקיימת לישראל (סעיף 4 סיפה לאמנה בין הקרן הקיימת לבין ממשלת ישראל).

בפסק הדין בעניין קעדאן (בג"צ 6698/95 קעדאן נ' מינהל מקרקעי ישראל, פ"ד נד(1) 258) בית המשפט העליון קבע, כי המינהל אינו רשאי להפלות ערבים בהקצאת מקרקעין להתיישבות, בין במישרין ובין בעקיפין. בעקבות פסק הדין הזה, גיבש היועץ המשפטי לממשלה עמדה, לפיה אין הממשל רשאי להימנע מלהחכיר את קרקעות קק"ל למי שאינם יהודים (ואינם שותפים לחזון הציוני), גם אם הדבר נוגד את מטרות הקרן הקיימת כפי שבאו לידי ביטוי במסמכי ההתאגדות שלה.

הצעת החוק הנוכחית באה ליתן תוקף חוקי להתחייבותה של המדינה, שניתנה באמנה שנכרתה ביום 28 בנובמבר 1961 בינה לבין הקרן הקיימת, לנהל את קרקעות הקרן בהתאם לתזכיר ולתקנון ההתאגדות שלה. התיקון לחוק נועד לאפשר למינהל מקרקעי ישראל להמשיך לנהל את מקרקעי קק"ל, המהווים כ- 13% מכלל שטח המדינה, בהתאם למטרות לשמן הוקמה הקרן הקיימת ב-1901 ליישב יהודים בארץ – ישראל.

עקרון זה, לפיו קרקעות הקרן הקיימת תשמשה אך להתיישבות יהודית, עמד לנגד עיני הכנסת בבואה לחוק את חוק-יסוד: מקרקעי ישראל, חוק מקרקעי ישראל וחוק מינהל מקרקעי ישראל. עמד על כך חבר הכנסת יעקב חזן (מפ"ם) בדבריו לפני הכנסת (ד"כ: 27 (תשי"ט) 2953):

"אדמות הקרן הקיימת, שנרכשו בכספי העם היהודי, הן קודש להתיישבות היהודית, כמו שה"יוקף" המוסלמי הוא קודש לסיפוק צרכיה הסוציאליים של העדה המוסלמית..."

הצעת החוק הנוכחית באה לאפשר מימוש חזונו של חבר הכנסת יעקב חזן, לפיו קרקעות הקרן הקיימת תמשכנה להיות קודש להתיישבות יהודית.

סעיף קטן (א) בא לעגן בחוק את התחייבותה של המדינה לנהל את מקרקעי הקרן הקיימת בהתאם למסמכי היסוד שלה.

סעיף קטן (ב) בא להבהיר כי גם פעולות חכירה, כפופות למטרות הקרן ותעשנה אך למטרות אלה,

כלומר לצורך יישוב יהודים. כיום החכרה של קרקע עירונית הנה למעשה בגדר העברת בעלות ולכן מוצדק, ככל שמדובר בקרקעות קק"ל, להכפיף עסקאות חכירה למטרות הקרן.

סעיף קטן (ג) בא להבהיר, כי חוק זה הינו מיוחד וככל שהוא נוגד כל דין אחר, ובכלל זה כל פסק דין אחר, הרי כוחו של חוק זה יפה למרות האמור בכל דין ובכל פסק דין.

תזכיר ההתאגדות של הקרן הקיימת לישראל קובע בסעיף 3 כי: "המטרות שלשמן הוקמה האגודה, הן – לפי ההוראות המפורטות להלן: א. לקנות לרכוש בחכירה או בחליפין, לקבל בחכירה או באופן אחר – קרקעות, יערות, זכויות-חזקה ושיעבודי-הנאה וכל זכויות כיוצא באלו, וכן נכסי-דלא-ניידי מכל סוג אחר... לשם יישוב יהודים על הקרקעות והנכסים האמורים." פרשן שאינו בקי בסיבות להקמת הקרן, בהיסטוריה שלה ובתולדות ההתיישבות היהודית בארץ ישראל, או המבקש להתעלם מכל אלה, עלול לומר כי הכוונה היא לכך שנכסי הקרן הקיימת לישראל ישמשו "גם" להתיישבות יהודים, ולא "רק" להתיישבות יהודים. כדי לסתום פרצה פרשנית, סעיף קטן (ד) בא להבהיר כי את מסמכי היסוד של הקרן הקיימת לישראל יש לפרש לפי אומד דעת מחבריהם, ומתוך השקפה ציונית לאומית, בה החזיקו מייסדי הקרן.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ט' בתמוז התשס"ז – 25.6.07